

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a financí

Teze bakalářské práce

Komparace financování neziskových organizací

Vypracovala: Michala Nečasová

Vedoucí práce: Ing. Marie Vejsadová Dryjová, Ph.D.

České Budějovice

2023

Klíčová slova: obecně prospěšné organizace, fundraising, zdroje financování, vertikální a horizontální analýza

JEL Classification: L31 Nonprofit Institutions; NGOs; Social Entrepreneurship

Anotace:

Bakalářská práce se zabývá tzv. nestátními neziskovými organizacemi a jejich možnostmi financování. Teoretická část se zabývá postavením neziskových organizací v národním hospodářství a vysvětlením základního pojmosloví. Dále se již práce orientuje pouze na nestátní neziskové organizace, na jejich znaky, funkce, formy nebo druhy. Další část představuje základní zdroje financování a významný pojem fundraising. Praktická část je zaměřena na financování vybraných organizací a následnou komparaci zjištěných výsledků. Pro účely bakalářské práce byly použity metody analýzy, porovnávání a syntézy. Jako zdroj dat sloužily informace z polostrukturovaného rozhovoru se zástupci organizací, dále jejich výroční zprávy a webové stránky. Po vyhodnocení financování a marketingu jednotlivých organizací následovala komparace z oblasti financování, aktiv a pasiv, nákladů a výnosů, výsledku hospodaření, poskytovaných služeb, spokojenosti zaměstnanců a marketingu. Poté bylo možné dojít např. k závěru, že hlavním zdrojem financování pro obě vybrané organizace jsou příspěvky od veřejné správy, na kterých jsou závislé. Na závěr bylo organizacím doporučeno několik změn, které by vedly ke zlepšení financování a celkového fungování organizace.

Úvod

V národním hospodářství České republiky se stále nachází oblasti, kterými se zcela nezabývají podnikatelské subjekty ve své výdělečné činnosti, a ani se jimi v dostatečném rozsahu nezabývá stát. Jedná se zejména o oblast sociálních činností spojených s pomocí dětem. Některé děti se nacházejí v sociálních zařízeních jako je např. kojenecký ústav, dětský domov, pěstounská péče. Když děti zařízení opouští, přechází někam jinam, nemají nikoho, kdo by jim pomohl se s takovou situací psychicky vyrovnat. Jsou rodiny, které se nachází v obtížné situaci. Nemají dostatek finančních prostředků, nemají mezi sebou dostatečně zdravé vztahy a již nedokáží své problémy řešit, nevědí si rady, situaci nezvládají. Proto vznikají některé neziskové organizace, aby se pokusily pomoci rodinám a zejména dětem, které se nacházejí v této nebo podobné situaci. Existence těchto neziskových organizací je velmi důležitá, proto jsou podporovány i finančními prostředky z veřejných zdrojů, na kterých jsou závislé. Snaží se ale získat i peněžní prostředky z jiných zdrojů, aby byly částečně samostatné.

Cíl práce

Cílem práce je provést analýzu a komparaci zdrojů financování vybraných neziskových organizací za období 2016-2020. Poukázat na způsoby a zdroje získávání finančních prostředků k zajištění svých činností a stanovit případná doporučení pro zlepšení v oblasti financování. Pro tyto účely byly vybrány dvě obecně prospěšné organizace, Temperi, o. p. s. a organizace B, které se zabývají pomocí dětem nacházejících se ve výše zmíněných situacích.

Metodika

Pomocí literární rešerše teoretická část bakalářské práce vysvětluje pojem nezisková organizace a blíže představuje její znaky, funkce a dělení. Také jsou vysvětleny možnosti financování a významný pojem fundraising.

V úvodu praktické části jsou charakterizovány vybrané nestátní neziskové organizace, popsán jejich záměr činnosti a působení ve společnosti. Dále byla použita kvalitativní analýza, pomocí které byly zanalyzovány finanční zdroje vybraných neziskových organizací.

Finanční analýza byla provedena pomocí vertikální analýzy položek výkazu rozvaha a výkazu zisku a ztráty ve sledovaném období 2016-2020. Podle Grünwalda a Holečkové (2004) vertikální analýza určuje podíl jednotlivých položek výkazů na zvoleném základu. Pro posouzení jednotlivých položek aktiv byly jako základ ve jmenovateli použity celková aktiva, pro položky pasiv celková pasiva. Ve stejném zastoupení byly zanalyzované položky nákladů a výnosů z výkazu zisku a ztráty. Ve jmenovateli bylo počítáno s celkovými náklady a celkovými výnosy.

Podle Grünwalda a Holečkové (2004) se vertikální analýza počítá podle následujícího vzorce 1.

$$\text{podíl jednotlivé položky} = \frac{\text{velikost položky}}{\text{suma hodnot položek v rámci jednoho celku}} \quad (1)$$

Také byla finanční analýza provedena pomocí horizontální analýzy z výkazu zisku a ztráty za sledované období 2016-2020. Touto metodou byly zanalyzované pouze položky z oblasti výnosů a výsledku hospodaření. Horizontální analýza podle Grünwalda a Holečkové (2004) vyjadřuje změny absolutních ukazatelů a procentní změny v čase. Pro tuto analýzu je nezbytné posuzovat změny za delší časové období minimálně tří let. Porovnávání se provádí po řádcích, proto se analýza nazývá horizontální.

Pro absolutní změnu byl využit následující vzorec 2.

$$\text{absolutní změna} = \text{sledované období} - \text{minulé období} \quad (2)$$

Pro relativní změnu (v %) byl využit vzorec 3.

$$\text{relativní změna} = \frac{\text{sledované období} - \text{minulé období}}{\text{minulé období}} * 100 \quad (3)$$

Část práce se ještě zaměřila na marketing organizace. Zejména na vytvoření SWOT analýzy. Ta slouží ke zhodnocení slabých a silných stránek organizace z vnitřního prostředí organizace a příležitostí a hrozeb z vnějšího prostředí organizace.

Informace o vybraných neziskových organizacích, o jejich financování a využívaném marketingu byly získány pomocí polostrukturovaného rozhovoru. Předem připravené otázky byly zaslány emailem pověřeným osobám neziskových organizací a poté byly odpovědi sděleny při osobní schůzce. Další informace byly získány z osobního pozorování nebo z webových stránek organizací či z jejich výročních zpráv.

Závěr práce tvoří syntéza zjištěných výsledků z analýz financování obou vybraných nestátních neziskových organizací a na základě zjištěných skutečností jsou organizacím podána doporučení na zlepšení.

Výsledky

V této kapitole je provedena komparace vybraných organizací v oblasti financování, aktiv a pasiv, nákladů a výnosů, výsledku hospodaření, poskytovaných služeb, spokojenosti zaměstnanců a marketingu. Na začátku každé oblasti je zobrazen přehled rozdílů v tabulkách či na grafu.

Financování

Tabulka 1 Komparace financování

Položka	Temperi, o. p. s.	Organizace B
Vícezdrojové financování	ANO	NE
Veřejné zdroje	ANO	ANO
Individuální a firemní dárci	ANO	ANO
Veřejné sbírky	ANO	NE
Tržby z prodeje vlastních služeb	ANO	ANO
Dobrovolnictví	ANO	NE
Fundraiser	NE	NE

Zdroj: výroční zprávy organizací, vlastní zpracování

V rámci financování si vede lépe organizace Temperi. Tato organizace využívá vícezdrojové financování, získávají finanční zdroje nejen z veřejných zdrojů, ale také od individuálních a firemních dárců, z veřejných sbírek či z tržeb za vlastní výkony. Také využívají pomoc dobrovolníků, kteří jsou však velmi pečlivě vybíráni. Musejí projít psychologickými testy a vzdělávají se v organizaci. Temperi, o. p. s. využívá nejen různých možností při získávání finančních zdrojů, ale i všech příležitostí. Je tedy velmi aktivní. Jediná možnost zlepšení je zaměstnat fundraisera, který by se snažil získat finanční prostředky z dalších zdrojů. Tím by organizace předešla hrozbě výpadku některých finančních zdrojů a stala by se více finančně samostatná.

Organizace B využívá převážně pouze finanční zdroje z veřejných rozpočtů a minimálně od individuálních dárců. Avšak také využívá tržby za vlastní výkony. Z vyhodnocených analýz je zřejmé, že organizace B disponuje jedním dominantním zdrojem, na kterém je zcela závislá. Jedná se o veřejné zdroje. Svou situaci zlepší vícezdrojovým financováním, o kterém již přemýšlí. Důvodem je zejména předejití hrozbě propouštění zaměstnanců, z důvodu nedostatku finančních prostředků. Vícezdrojové financování si zajistí sama nebo pomocí fundraisera.

Aktiva, pasiva, náklady a výnosy

Tabulka 2 Komparace aktiv, pasiv, nákladů a výnosů

Položka	Temperi, o. p. s.	Organizace B
Dlouhodobý majetek	ANO	NE
Zásoby	ANO	NE
Fondy	NE	ANO
Vlastní jmění (vklad)	ANO	NE
Tržby z hlavní činnosti	ANO	ANO
Tržby z hospodářské činnosti	NE	ANO
Náklady – daně a poplatky	ANO	NE
Náklady – poskytnuté příspěvky	ANO	NE

Zdroj: výroční zprávy organizací, vlastní zpracování

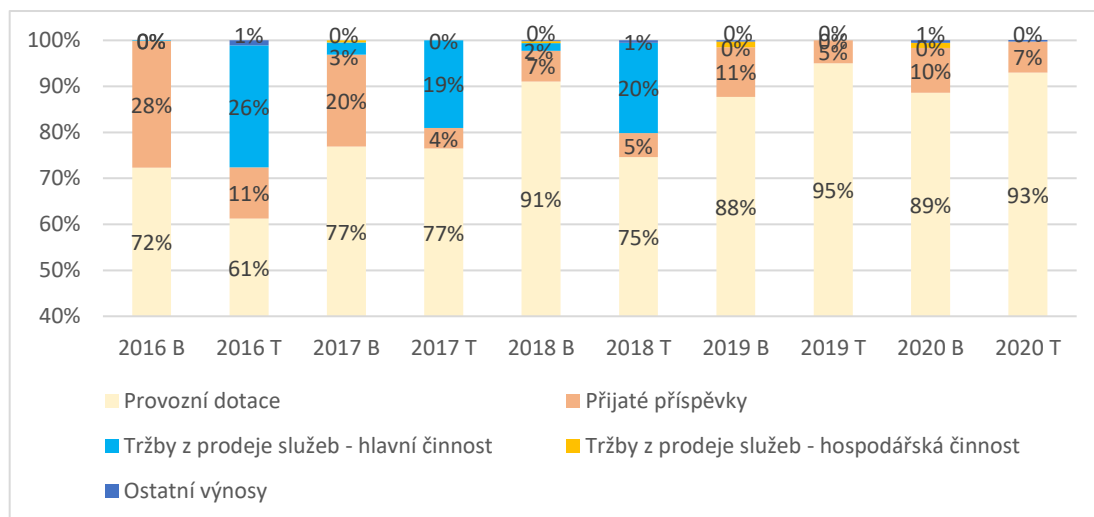
Největší rozdíl v porovnání oblasti aktiv je, že organizace B nevlastní žádný dlouhodobý hmotný majetek. Nevlastní dokonce ani žádné zásoby a podle vertikální analýzy aktiv se aktiva skládají pouze z peněžních prostředků na účtech. Organizace Temperi naopak vlastní dlouhodobý hmotný majetek. V posledním roce sledovaného období (v roce 2020) ho vykázala v rozvaze, ale v důsledku odepsání v témže roce, se na celkových aktivech neprojevil. Také využívají zásoby a celkově se aktiva organizace skládají z více položek než pouze z peněžních prostředků na účtu, např. mimo zásob ještě z pohledávek či jiných aktiv.

Nejvýznamnější rozdíl mezi jednotlivými organizacemi v oblasti pasiv je zejména vevlastních zdrojích. Organizace Temperi i organizace B své vlastní zdroje dělí na jmění celkem a výsledek hospodaření celkem. Rozdíl ale je, co pro jednotlivé organizace znamená jmění organizace. Pro organizaci B jmění organizace představují fondy, pro organizaci Temperi představuje vložené vlastní jmění (vklad).

Náklady se liší zejména složením. Náklady organizace Temperi se skládají z osobních nákladů, spotřebovaného nákupu, daní a poplatků, ostatních nákladů a poskytnutých příspěvků. Náklady organizace B se skládají pouze z osobních nákladů, spotřebovaného nákupu a ostatních nákladů.

V porovnání výnosů je hlavní rozdíl v tržbách. Organizace B totiž získává nejen tržby z prodeje služeb z hlavní činnosti, ale i tržby z prodeje služeb z hospodářské činnosti. Oproti tomu organizace Temperi získává tržby pouze z prodeje služeb z hlavní činnosti. Z vertikální analýzy výnosů, kterou představuje i následující Graf 1, je zřejmé, že hlavním zdrojem jsou příjmy z veřejných zdrojů. Další významnou zastoupenou oblastí jsou přijaté příspěvky (dary) a výše zmíněné tržby. Ostatní položky nejsou tak významné.

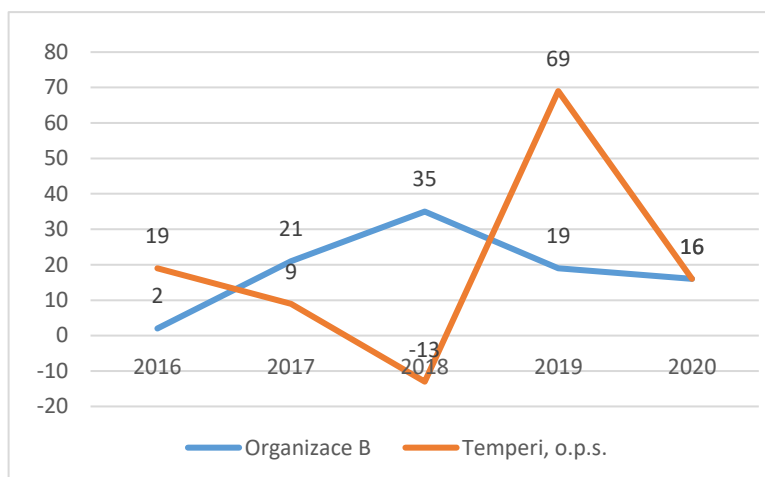
Graf 1 Vertikální analýza výnosů organizace B i organizace Temperi, o. p. s. (v %)

Zdroj: výroční zprávy organizací, vlastní zpracování

Výsledek hospodaření

Graf 2 Komparace výsledku hospodaření (v tis. Kč)

Zdroj: výroční zprávy organizací, vlastní zpracování

Z hlediska výkazu zisků a ztráty, zejména z výsledku hospodaření je zřejmé, že si organizace B vede poměrně lépe než organizace Temperi. VH organizace B je nejprve rostoucí do roku 2018, kdy dosahuje nejvyšší částky 35 tis. Kč. Poté následuje období, kdy VH klesá až na konečnou částku 16 tis. Kč. Naopak VH obecně prospěšné společnosti Temperi nejprve klesal až do ztráty 13 tis. Kč v roce 2018. Následně se VH výrazně zvýšil na 69 tis. Kč, poté ale v roce 2020 znovu klesl na stejných 16 tis. Kč jako organizaci B. VH organizace Temperi je tedy příliš kolísavý, a proto velmi nepředvídatelný. Vychází z toho tedy, že i když organizace B, má pouze jeden hlavní zdroj, finančně si vede velmi dobře.

Poskytované služby

Tabulka 3 Komparace poskytovaných služeb

Položka	Temperi, o. p. s.	Organizace B
počet podpořených uživatelů	460 uživatelů	20 rodin

Zdroj: výroční zprávy organizací, vlastní zpracování

Obě organizace jsou zaměřeny na trochu jiné oblasti. Temperi poskytují podporu pěstounským rodinám, psychologickou pomoc, sociálně aktivizační služby, služby mediátora a také provozují nízkoprahové zařízení. Ročně poskytnou pomoc až 460 uživatelům v rámci všech projektů.

Organizace B poskytuje tranzitní péči a zaměřuje se zejména na nepříznivé situace v rodině, jako je smrt v rodině, postižený člen domácnosti, náhradní péče a adopce. Provozují také modelová centra a centra tranzitní péče. Ročně však přímo organizace B může poskytnout pomoc přibližně 20 rodinám.

Spokojenost zaměstnanců

Tabulka 4 Komparace spokojenosti zaměstnanců

Položka	Temperi, o. p. s.	Organizace B
Spokojenost zaměstnanců	menší nespokojenost	velká spokojenost

Zdroj: výroční zprávy organizací, vlastní zpracování

Z rozhovoru bylo zřejmé, že v obou organizacích panuje přátelský přístup, ale v organizaci B, byl přístup mnohem přátelštější. Jak popisovala finanční manažerka, všichni jsou „srdcaři“, dělají práci s radostí a všichni si velmi váží paní ředitelky. Dělají vše pro to, aby organizace fungovala a všichni byli spokojeni. Problémem je, že nyní nastává doba, kdy několik projektů končí a oni nevědí, jestli je někdo bude muset opustit, nebo získají finance jinak.

V organizaci Temperi takový vřelý vztah mezi sebou zřejmě nemají. Dokonce paní jednatelka při rozhovoru přiznala, že se setkali s menší nespokojeností, ale že se to již snaží napravovat různými akcemi, teambuildingy aj. Situace však lze vyřešit nejen společnými plánovanými akcemi, ale také lepší komunikací a péčí o zaměstnance.

Marketing

Tabulka 5 Komparace marketingu

Položka	Temperi, o. p. s.	Organizace B
Webové stránky	ANO	ANO
Sociální síť	ANO	ANO
Reklamní letáky	ANO	ANO – pro odborníky
Metodiky	NE	ANO – pro odborníky
Reklama v rádiu	ANO	NE
Je marketing jejich cíl?	ANO	NE

Zdroj: výroční zprávy organizací, vlastní zpracování

Naopak marketing má kvalitnější organizace Temperi. Účastní se různých akcí, aby se zviditelnila nejen pro klienty, ale také pro dárce a při té příležitosti získala i nějaké finanční prostředky prodejem některých svých výrobků. Vlastní webové stránky a některé sociální sítě. Také mají reklamní letáčky v organizacích, se kterými spolupracují. Nyní organizace dostala příležitost vystoupit v rádiu, aby představila svou činnost a poslání firmy.

Organizace B využívá pouze webové stránky a sociální sítě, které jsou veřejnosti přístupné. Pro odborníky má i jeden projekt, ve kterém vysvětluje, co je tranzitní péče a nabízí pro zájemce další vzdělávání. Také jim organizace nabízí různé reklamní letáčky a metodiky, ale ty jsou pouze pro odborníky, např. lékaře, terapeutky. K širší veřejnosti se tyto informace nedostanou. Je to ale záměr organizace B. Nechce být příliš viditelná, neboť má omezenou kapacitu a nechtěla by se dostat do situace, kdy by musela klienty odmítat. Proto se snaží být trochu v pozadí reklamního dění. Avšak pro získání nových dárců je marketing velmi důležitý. Některé projekty může také využívat široká veřejnost. Tím by se dostala více do povědomí a využívalo by ji více lidí.

Diskuse

Boukal (2009) poukazuje na nezbytnost vícezdrojového charakteru financování neziskových organizací, pro stabilizaci jejich finančních zdrojů. Zajišťování potřebných zdrojů je důležité pro bezproblémový provoz organizace. Vybraná obecně prospěšná organizace Temperi využívá vícezdrojové financování na rozdíl od druhé vybrané organizace B. Avšak má více kolísající výsledek hospodaření a nevykazuje značnou stabilizaci finančních zdrojů oproti organizaci B. Ta získává finanční prostředky přímo na projekt a s jinými finančními zdroji nepočítá. Tak může předpokládat výsledky hospodaření i v následujících letech.

Naopak závislost na hlavním dárci, který poskytuje většinu finančních prostředků, také není vhodná. Jak uvádí Šobánková (2010), spousta organizací je takto závislá na hlavním dárci. To může při výpadku těchto financí znamenat existenční problémy organizace. Tento fakt potvrzuje i vybraná organizace B, které v brzké době končí projekt, který byl financován

z grantu Evropské unie, a již nyní musí řešit problémy s financováním všech zaměstnanců. Organizace však připravuje další projekty. Není ale jasné, kdy projekt bude moct zahájit a zda na něj získá případné finanční prostředky. Na tento problém poukazuje i Maštalír (2017). Existuje totiž riziko spojené se získáváním grantů z Evropské unie, tedy že nemusí být žádosti vyhověno a organizace tak přijde o plánované finanční prostředky.

Manažeři využívají informace z finančního účetnictví pro dlouhodobé a operativní řízení podniku. Růčková a Roubíčková (2012) se zaměřují i na důležitost znalosti finanční situace podniku, které získají nejen z vertikálních a horizontálních analýz. Znalost manažerů v této oblasti je velmi důležitá pro schopnost se správně rozhodovat o finančních zdrojích, při zajišťování optimální struktury majetku, výběru způsobu financování, ale také při alokaci volných peněžních prostředků. Využívají ji pro dlouhodobé i operativní řízení podniku. To potvrzuje zejména organizace B, která má znalosti o finanční situaci podniku. Je si vědoma nedostatku finančních prostředků a má tak možnost lépe plánovat a vytvořit lepší finanční plán pro získání potřebných finančních prostředků pro další existenci organizace.

V rámci financování, přesněji vypracování roční účetní závěrky, je podmínkou u obecně prospěšných organizací, podle již zrušeného zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, že pokud organizace je příjemce dotací nebo jiných příjmů z veřejných zdrojů nad 1 mil. Kč, musí roční účetní závěrku ověřit auditor. To je nutné i v případě, jestliže společnost nezřídila dozorčí radu nebo výše jejího čistého obrátu přesáhla 10 mil. Kč. Obě organizace přesáhly hraniční částku peněžních prostředků z veřejných zdrojů, a proto obou organizací auditori kontrolují účetní závěrku. Organizaci Temperi již od roku 2017 a organizaci B od roku 2011.

Jedna z organizací získává finanční prostředky i pomocí tržeb z doplňkové (vedlejší) činnosti. Podle Pelikánové (2018) je účelem doplňkové činnosti co největší využití ekonomického potenciálu. Organizace tak využije veškeré majetkové i odborné zdroje ke zlepšení výsledku hospodaření. Zisk z doplňkové činnosti však musí využít pouze ve prospěch hlavní činnosti. Typickými doplňkovými činnostmi jsou pronájmy různých ploch nebo budov a poskytování reklamy podnikatelů. Organizace B vykonává v některých letech doplňkové činnosti. Zaměřuje se ale na zprostředkování obchodu a služeb, poradenské a konzultační činnosti, zpracování odborných studií a posudků, provozování kulturních a zábavních zařízení a výrobu, obchod a služby jinde nezařazené. Zisk z těchto činností tvoří přibližně 1 % z celkových výnosů, a tak částečně přispívá ke zlepšení VH.

Závěr

Cílem práce bylo provést analýzu a komparaci zdrojů financování vybraných neziskových organizací, poukázat na způsoby a zdroje získávání finančních prostředků k zajištění svých činností a stanovit případná doporučení pro zlepšení v oblasti financování.

Díky polostrukturovanému rozhovoru s pověřenými zástupci společností bylo zejména zjištěno, že organizace Temperi využívá vícezdrojové financování oproti organizaci B. Dále byla provedena vertikální analýza výkazu rozvaha a výkazu zisku a ztráty a také horizontální analýza výnosů a výsledku hospodaření ve sledovaném období 2016-2020. Vertikální analýza aktiv zjistila rozdílnost ve vlastnictví dlouhodobého hmotného majetku a zásob. Organizace B je, na rozdíl od organizace Temperi, nevlastní. Horizontální analýza zjistila, že výsledek hospodaření organizace B je spíše vyrovnanější a stále se pohybuje v kladných výsledcích. Naopak výsledek hospodaření organizace Temperi velmi kolísá a probíhají prudké změny. V neposlední řadě praktická část popisuje základní přehled o marketingových strategiích organizací. Organizace Temperi se pomocí marketingových nástrojů snaží zviditelnit a získat tak nové dárcce či klienty. Naopak organizace B nechce být příliš viditelná, a proto se marketingem pro širokou veřejnost, kromě sociálních sítí, nezabývá.

Tato bakalářská práce podává informace zejména manažerům vybraných organizací. Avšak výsledky komparace mohou zajímat všechny, kteří se zajímají o oblast financování, zejména výsledky hospodaření, např. konkurenci, zaměstnance, obchodní partnery a dárce.

Seznam literatury použité v tezích

Elektronické zdroje

1. Temperi: Výroční zprávy organizace, Dostupné z: <http://www.tempericb.cz/dokumenty/vyrocní-zpravy/>
2. Výroční zprávy anonymní organizace

Odborná literatura

3. Grünwald, R., & Holečková, J. (2004). *Finanční analýza a plánování podniku* (Vyd. 2). Oeconomica.
4. Boukal, P. (2009). *Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe)*. Oeconomica.
5. Pelikánová, A. (2018). *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky* (3., aktualizované vydání). Grada Publishing.
6. Růčková, P., & Roubíčková, M. (2012). *Finanční management*. Grada.
7. Šobáňová, P. (2010). *Fundraising* (Vyd. 2). Ostravská univerzita v Ostravě.

Legislativa

8. Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-248>

„Plný seznam použité literatury je uveden v textu bakalářské práce“

Další bibliografické údaje

Type of thesis: bachelor

Author: Michala NEČASOVÁ

Academic Year: 2022/2023

Department: Department of Accounting and Finance, Faculty of Economics, University of South Bohemia in Ceske Budejovice, Czech Republic

Thesis supervisor: Ing. Marie VEJSADOVÁ DRYJOVÁ, Ph.D.

Number of pages: 8

Language of thesis: CZ

Title of Thesis: Comparison of Non-Profit Organizations Funding

Annotation: The bachelor's thesis deals with non-state non-profit organizations and their financing options. The theoretical part deals with the position of non-profit organizations in the national economy and the explanation of basic terminology. The work focuses only on non-state non-profit organizations, on their characteristics, functions, forms or types. The next part presents the basic sources of funding and the concept of fundraising. The practical part is focused on the financing of selected organizations and the comparison of the results. The methods of analysis, comparison and synthesis were used for the purposes of the bachelor thesis. The information is from an interview with representatives of organizations, as well as their annual reports and websites served as a data source. The evaluation of financing and marketing of individual organizations was followed by a comparison in the area of financing, assets and liabilities, costs and revenues, economic results, services provided, employee satisfaction and marketing. After that, it was possible to come to the conclusion, for example, that the main source of funding for both selected organizations are contributions from the public administration, on which they depend. At the end, several changes were recommended to the organizations, which would lead to the improvement of the financing and the overall functioning of the organization.

Key words: public benefit organizations, fundraising, funding sources, vertical and horizontal analysis